पुंष्टः छाग एव न सामर्थ्याद्धौः कुतः प्रकृत्यनुग्रहात् छागस्यापि हिमवत्प्रदेशे वाह्यमानस्य पुनःष्टत्वसम्भवादिति। कर्कमतानुसारिणस्त्विमं पशुमग्नीषोमीयविकारं सर्वविधधर्माणं कुर्वन्ति इतरे तु निरूढविकारं हविर्यज्ञविधधर्माणमिति।

षोडशऽर्त्विजो ब्रह्मोद्गातृहोत्रध्वर्युब्राह्मणाच्छंसिप्रस्तोतृमैत्रावरुणप्रतिप्रस्थातृपोतृप्रतिहर्त्रच्छावाकनेष्ट्रग्नीत्सुब्रह्मण्ययावस्तुदुन्नेतॄन्वृणीते ॥ ६॥ ततो यजमानो मातृपूजावृद्धिश्राद्धे कृत्वा ब्रह्मादीनुन्नेतृपर्यन्तान्षोऽशो वृणीते पठ्यमानक्रमेणैव · तत्र प्रथमं षड्विंशब्राह्मणोक्तं दैवर्त्विजां वरणं कृत्वा मानुषाणां वरणमनुष्ठेयम् · वरणं नाम करिष्यमाणकर्मस्वरूपदक्षिणाद्रव्यतत्परिमाणश्रावणपूर्वकं स्वयमप्रवृत्तानां ब्रह्मत्वादिषु कर्मसु कर्तृत्वेनाभ्यर्थना तद्यथा हिरण्यशतगवदक्षिणेन वासोऽश्वदक्षिणेन च रथन्तरपृष्ठेन चतुष्टोमेनाग्निष्टोमसंस्थज्योतिष्टोमेनाहं यक्ष्ये तत्र मे त्वं ब्रह्मा भवेति अतोऽपि पूर्वतरं षड्विंशब्राह्मणोक्तं (२.१०) दैवर्त्विग्वरणम्[1] तद्यथा अग्निर्मे होतादित्यो मेऽध्वर्युश्चन्द्रमा मे ब्रह्मा पर्जन्यो मऽउद्गाता[काशो मे सदस्य][2] आपो मे होत्राशंसिनः · महर्त्विग्व्यतिरिक्ता ब्राह्मणाच्छंस्याख्या द्वादशऽर्त्विजो होत्राशंसिन उच्यन्तऽइति मानवसूत्रे उक्तमस्ति तथा हि यूयं मे होत्राशंसिन स्थेति द्वादश होतृकानिति · ततो रश्मयो मे चमसाध्वर्यव इति। ननु ब्रह्मादीनामनुक्रमेणोपदेशादेव षोडशत्वे सिद्धे किमर्थं पुनः षोडशेत्युक्तम् · सत्यम् · चमसाध्वर्यूणामृत्विगाख्याभावज्ञापनार्थमित्यदोषः तेषामप्यृतौ यज्ञतामृत्विक्कं स्यात् तन्मा भूदिति षोडशेति · अतश्चऽर्त्विक्सम्बन्धिमधुपर्कतानूनाप्तसर्पणक्रतुदक्षिणादानदधिधानाभक्षणादिकं चमसाध्वर्यूणां न भवतीति चिन्तायाः प्रयोजनम् · अथवा शाखान्तरीयसदस्यव्युदासार्थं षोडशग्रहणम् तस्मान्न सप्तदशमृत्विजं कुर्वीत नेदतिरेचयानीति (१०.४.१.१३) स्वशाखायां तस्य निषेधात्।

चतुरो वाह्यान् ॥ ७॥ शाखान्तरे विकल्पेन चतुर्णामेव वरणस्य श्रुतत्वात् तथा च शाङ्खायनः चतुरः सर्वान्वेति (५.१.२) · आपस्तम्बोऽपि सोमेन यक्ष्यमाणो ब्राह्मणानार्षेयानृत्विजो वृणीते यूनः स्थविरान्वानूचानानूर्ध्ववाचोऽनङ्गहीनानिति प्रकृत्य तान्वृणीते चतुरः सर्वान्वैकैकशोऽध्वर्युं प्रतिप्रस्थातारं

---

१) अतोऽणम् deest B. २) Thus the Shaḍviṇçam. Deest AB.